

De Vlaamse liberalen tussen hamer en aambeeld

TUSSENSTAND FABIAN LEFEVERE

maakt de politieke tussenstand van de week op

De regering-Leterme dobbert stuurloos rond, maar het is niet de premier die daar het eerste slachtoffer van dreigt te worden. In de vijandige omgeving van de Wetstraat zijn het de Vlaamse liberalen die nooit liberaal en nooit Vlaams genoeg kunnen zijn. Nu ze tussen val en schip dreigen te vallen, gaat Open Vld steeds openlijker aarzelen tussen meewerken en tegenwerken.

Toen de Vlaamse liberalen vorige zomer in Hertoginnedal mee aanschoven voor de regeringsonderhandelingen, was dat met enige bevrediging. Ze hadden net een *patat* gekregen bij de verkiezingen, maar maakten verrassend genoeg deel uit van de grootste politieke familie van het land. Na al die jaren van regeringsdeelname was dat geen cadeau, dat beseften ze zelf beter dan wie ook. Een strategie hadden ze wel. Sociaaleconomisch zouden ze terugplooiën op de liberale corebusiness en communautair zouden ze meedrijven op de Vlaamse stroom.

Het eerste incident was echter meteen een teken aan de wand. De lastenverlaging die Open Vld met veel tromgeroef had aangekondigd, werd door de anderen vakkundig afgeschoten. Al in die embryonale fase was het duidelijk dat er geen geld was en dat Leterme de krachtadigheid mist om het Grote Evenwicht tussen lagere lasten en hogere uitkeringen te vinden.

Ondanks de korte doortocht van Verhofstadt hebben de liberalen tot nog toe nooit echt uitzicht gehad op succes met hun sociaaleconomische wensen. Ondertussen, zoveel maanden later, is de situatie alleen maar uitzichtlozer voor de liberalen. De PS kwam het linkse kamp in

de regering versterken en het bleef de jongste maanden maar onheilstijdigen regenen. De begroting duikt dieper in het rood, de inflatie stijgt en de economische groei blijft onder de verwachtingen. Met andere woorden: de fiscale hervormingen zijn steeds verder weg.

Midden in die moezame economische conjunctuur blijft Leterme geheel trouw aan zijn eigen stijl. En die is: kop in de schouders als het moeilijk wordt, voor het Grote Uitstel kiezen en toch veinzen dat je regeert. De superministerraad van gisteren was daar een knap staaltje van. Alweer werden een stuk of wat cosmetische ingrepen verkocht als majeuze beslissingen, terwijl ze in feite geen enkele budgettaire impact hebben. Alles was namelijk al vastgelegd in de programma-wet en de begroting voor 2008. Voor de langtermijnbeslissingen is het wachten op 15 juli. En het is maar de vraag of er dan iets spectaculairs zal gebeuren. Deze regering heeft zich op korte termijn namelijk een reputatie bijgeeghardt als het erom gaat langverwachte climaxen op een sof te laten uitloepen.

Omdat de schijnvertoning van gisteren zich pal in de corebusiness van de liberalen afspeelde, dreigen zij meer nog dan de premier het slachtoffer te worden. De ironie wil dat zij het zelf waren die Leterme tot deze illustratie van zijn eigen omnacht opzweepten. Nadat Bart Somers hem in deze krant een deadline had gesteld, kondigde Leterme prompt een superministerraad aan. Terwijl hij helemaal niets in de aanbieding had wegens een gebrek aan geld, voorbereiding en overeenstemming binnen de regering. Snel snel gooidde Leterme een gewone

ministerraad samen met een al langer geplande ontmoeting met de sociale partners, voegde daar nog wat voorspelbare tafelauserieën van slimme mensen aan toe en liet tot slot een sociaal-economische agenda goedkeuren. Met zo'n voorspelbaar pover eindresultaat hebben de liberalen zich na hun eerdere dreigementen in de voet geschoten. Zij hebben weer niet kunnen aantonen dat ze het verschil maken en de regering kunnen aanzetten tot regeren.

Mes in de wonde

Inmiddels voert Jean-Marie Dedecker vrolijk oppositie op de rechts-liberale flank van Open Vld. En je bent het eens of oneens met Dedecker, maar hij doet dat goed. Dedecker houdt de buzz rondom zijn persoon verbodend makkelijk aan de gang en draait bij zijn voormalige partij gretig het mes in de wonde. Op zijn congres van enkele weken geleden – in dezelfde Stadsschouwburg in Antwerpen waar Open Vld graag mag congresseren – kon hij liberale dada's als lagere sociale bijdragen bepleiten of een vlaktaks aanrijzen. Vervolgens startte Dedecker het verzet tegen de nieuwe btw-voet op nieuw-

Ook communautair bevinden de liberalen zich in een erg oncomfortabele positie. Proberen ze de stem van de redelijkheid te zijn, dan zijn ze slechte Vlamingen. Profileren ze zich daartegen als goede Vlamingen, dan botsen ze op hun kwalijke reputatie als Pest Voor Vlaanderen. Zodra het politieke debat communautair gaat, is het hoe dan ook het Vlaams kartel dat profiteert. Dit is een strijd die de liberalen niet kunnen winnen.

Dat besef vertaalt zich in almaar vreedere communautaire bokkensprongen. Aanvankelijk haakte Open Vld zijn wagonnetje vast aan het Vlaams kartel. En ze deden dat met nogal wat overtuning, als je de anekdote van een voorraanstaand christendemocraat mag geloven. Die vertelt hoe de liberale delegatie op 7 november, de dag van de B-H-V-stemming in de Kamercommissie Binnenlandse Zaken, bij hen binnenviel. Bart Somers schepte toen op dat Karel De Gucht Didier Reynders goed zijn vet had gegeven. Dat hij hem luidkeels verkondigde had dat het gedaan moest zijn met de Franstalige obstructie en dat B-H-V gestemd zou worden. Later zeiden de liberalen echter publiekelijk de eenzijdige stemming te betreuren.

Open Vld lijkt te aarzelen tussen regeren en oppositie voeren. Daarmee berokkent de partij niet alleen premier Leterme schade, maar gaat ze ook zelf mee ten onder met deze regering

bouw, wat Open Vld vervolgens wel móést bestrijden binnen de eigen meerderheid. Maar niet nadat ze de regel eerst mee goedgekeurd had.

Het voor Open Vld stilaan een pijnlijke spreidstand tussen de regering en de wensen van de liberale achterban. Te meer omdat het niet de enige spreidstand is.

Bij de nachtelijke Kamersessie op B-H-V, eerder deze maand, was hun houding niet minder ambivalent. De liberalen verkondigden overal hoe jammer ze een eenzijdige agendering van de splitsing wel niet vonden, maar niet zonder eraan toe te voegen dat ze uiteraard met de andere Vlaamse partijen zouden meestemmen.

Net voor de stemming verbrak Patrick Dewael het Vlaams front met de melding dat er een onderhandelde oplossing moet komen voor B-H-V. Redelijk, zonder twijfel, maar ook dubbel. Diezelfde Dewael kwam aan de vooravond van een druk van de liberalen zelf afgewongen superministerraad verkondigden dat het debat ook over het communautaire moet gaan. Begrijpe wie kan.

Goddelijke mirakels

De liberalen hebben de jongste maanden een patent genomen op vreemde capriolen. Ze lijken al te vaak te aarzelen tussen regering en oppositie, tussen meewerken en tegenwerken. Ze stelden Leterme niet enkel een sociaal-economische deadline en gingen onder druk van Dedecker met hun eigen coalitiepartners in de clinch over de btw-voet. Ze vochten tegelijkertijd een oorlogje uit met Vervotte over de minimale dienstverlening bij het spoor en gingen met de PS in de clinch over de meerwaardebelasting op obligatiefondsen. Het grote probleem is dat ze daarmee niet alleen de man van achthonderduizend stemmen – Leterme dus – schade berokkenen. Ze gaan ook zelf mee ten onder met deze regering, die mede door hun inspanningen op geen enkel moment de schijn heeft kunnen ophouden.

Als de liberalen aan boord van deze regering blijven, is dat tegen beter weten in. Het bewijs daarvan is hun eigen dreigement op te stappen als de zaken niet gauw veranderen. Erg geloofwaardig is dat niet. Of ziet u Karel De Gucht en Patrick Dewael al plaatsnemen op de oppositiebanken? Voorlopig doen ze alsof ze geloven in deze regering. Vicepremier Dewael zelf kwam met het ei van Columbus voor deze regering: zolang er maar een zinvolle staatsvorming en een aanpassing van de financieringswet komen, krijgen we vanzelf budgettaire ruimte. Maar als de liberalen dat werkelijk menen, moeten ze als overtuigde atheïsten ook toegeven dat ze geloven in goddelijke mirakels.

De banaan als een parabool voor onze tijd

Johann Hari ziet bedrijven ongestoord de laatste druppel winst persen uit de gele kromme vrucht

Johann Hari is columnist van *The Independent*.

brenge. Dan Koepfel legt in zijn briljante *Banana: The Fate of the Fruit That Changed the World* uit hoe het werkte: eerst zoek je een arm, zwak land. Je zorgt dat de regering jouw belangen dient. Als ze dat niet doet, breng je ze ten val en vervang je ze door een andere.

Vervolgens brand je de regenwouden plat en leg je bananenplantages aan. Je zorgt dat de plaatselijke bevolking afhankelijk van je wordt. Je drukt elk teken van vakbondsactiviteit de kop in. Daarna is het jammer genoeg mogelijk dat je de bananenvelden ziet sterven aan de vreemde ziekte die overal ter wereld op de bananen loert. Als dat gebeurt, gooi je er tonnen chemicaliën op om te zien of dat helpt. Als het niet helpt, ga je naar een ander land. En je

herbegint.

Bananenbaron

Het klinkt als een karikatuur, tot je onderzocht wat er echt gebeurd is. In 1911 besloot bananenbaron Samuel Zermurray de staat Honduras over te nemen om er zijn privéplantage van te maken. Hij trommelde internationale gangsters op, zoals Guy 'Machine Gun' Maloney, bracht een privilege-geen op de been, viel het land binnen en installeerde een *amigo* als president.

De uitdrukking 'bananenrepubliek' werd uitgevonden om de slaafse dictaturen te beschrijven die aan de macht werden gebracht om de bananenbedrijven te behagen. In de vroege jaren vijftig verkooft het volk van Guatemala een leraar wetenschappen, Jacobo Arbenz, omdat hij behoorde een deel van het land van de

bananenbedrijven onder de miljoenen landloze boeren te verdelen.

President Eisenhower en de CIA (geleid door een gewezen werknemer van United Fruit) gaven opdracht dat de "communisten" gedood moesten worden en stelden enkele handige methoden voor: "hamer, bijl, moersleutel, schroevendraaier, pook of keukennes". De tirannie die zij in het zadel brachten zou meer dan 200.000 mensen vermoorden.

Honderd jaar lang konden enkele bananenbedrijven hun zin doen. En wat deden ze? Ze brandden wouden plat, haalden democratieën onderuit en vernietigden de vrucht zelf

Maar wat heeft dat te maken met de ziekte die de bananen uitroeit? Zelfs wanneer ze een zo onuitdooft product als bananen verkopen, hebben de grote ondernemingen slechts één doel voor ogen: zoveel mogelijk winst maken voor hun aandeelhouders. In een goed gereglementeerde gemengde economie is dat een goede zaak, omdat het welvaart schept of nieuwe ideeën oplevert. Maar als de bedrijven niet streng worden gereglementeerd, zullen ze alles doen om zo snel mogelijk zoveel mogelijk winst te maken. Dan beginnen ze irrationele dingen te doen, zoals het milieu kapotmaken waarvan ze zelf afhankelijk zijn.

Stervende cavendish

Niet lang nadat de panamaziekte in het begin van de twintigste eeuw bananen begon te doden, waarschuwden de wetenschappers van United Fruit dat het

bedrijf twee fouten maakte. Het ontwikkelde een gigantische monocultuur. Als elke banaan van dezelfde variëteit is, zal een ziekte die de keten gelijk waar binnendringt zich snel verspreiden. De oplossing? Diversifiëren naar meer verschillende soorten bananen.

De quarantainenormen van het bedrijf stelden evenmin veel voor. Zelfs de mensen die de besmetting moesten bestrijden, stapten gezonde velden in met

meer variëteiten, maar die verschillen allemaal zo sterk van de bananen die wij kennen dat het heel andere en veel minder aantrekkelijke vruchten lijken. De grootste kanshebber is de goldfinger, die harder en scherper is en 'de zure banaan' genoemd wordt.

De combinatie van het wangedrag van grote bedrijven en natuurlijke beperking heeft ons in een doodlopend straatje doen belanden. De enige mogelijke hoop is een genetisch gemodificeerde banaan die bestand zou zijn tegen de panamaziekte. Maar dat is nog verre toekomstmuziek en veel mensen voelen er weerstand tegen: wie lust een banaan met vissengenen?

Milkskake met bloed en schimmel

Wanneer we tegen een natuurlijke grens als de panamaziekte botsen, zijn we eerst overstuurd en daarna beleidig. Ik vind het instinctief bizar dat de leukere gele banaan uit de voedselvoorziening van de wereld kan verdwijnen, omdat ik overgroeid ben in een cultuur zonder besef van fysieke grenzen aan wat we kunnen kopen en eten.

Is deze vreemde milkskake van bananen, bloed en schimmel een parabool voor onze tijd? Honderd jaar lang konden enkele bedrijven ongestoord en zonder regels hun zin doen met een prachtige vrucht. En wat gebeurde er? Ze hadden een goede idee. En om daar de winst tot de laatste druppel uit te persen brandden ze regenwouden plat, haalden ze democratieën onderuit en vernietigden ze uiteindelijk de vrucht zelf.

Maar hebben we iets geleerd? Overal ter wereld vertellen politici als George Bush en David Cameron ons dat de regulering van grote bedrijven een 'dreiging' is die afgewerd moet worden. Ze zeggen zelfs dat wij het klimaat van de planeet aan die bedrijven moeten toevertrouwen. Je lacht je krom.

Indiërs willen hier helemaal niet komen werken

Vorige week kwam het onheilsPELLende bericht dat eind deze maand maar liefst 50.000 vacatures niet ingevuld zullen zijn (*DM 15/5*). Voor sommige beroepen is er zelfs een tekort aan arbeidskrachten van 34 procent. Dat aantal zal volgens het Federaal Planbureau in de komende jaren alleen maar toenemen. Over het algemeen wordt het probleem omschreven als een kwestie van vergrijzing en van een afbrokkelende kennisoverdracht van oudere werknemers naar de uitdunnende jongere generatie.

Nele De Gerssem en Esther Bloch ontmaskeren ons superioriteitsgevoel

Nele De Gerssem en Esther Bloch zijn onderzoekers aan het Onderzoekscentrum Vergelijkende Cultuurwetenschap van de Universiteit Gent.

manier waarop wij met diversiteit omgaan, leiden zij af dat immigranten van welke aard ook een probleem vormen in Vlaanderen.

Europa, en dus ook Vlaanderen, moet opboksen tegen een erg negatieve beeldvorming in India. Het bestaande antwoord hierop beperkt zich al te vaak tot het promoten van het positieve beeld dat Europa van zichzelf heeft: de rijke cultuur die de wetenschappen, de verlichting, de democratie, het principe van gelijkheid en tolerantie en de mensenrechten voortgebracht. Hoewel dat beeld natuurlijk wel waarheid bevat, lijkt die zelfprofilerende eerder een averechts effect te hebben: het beeld van Europa als racistisch, ethnocentrisch en pretentieuw wordt versterkt.

Als Europa die negatieve beeldvorming wil ombuigen, is het belangrijk dat het praatje aan ernstige reflectie onderworpen wordt. Is het niet hoog tijd om het succesverhaal over de Europese beschaving in vraag te stellen en een verklaring te bieden voor haar schaduwkant: kolonialisme, fascisme, religieus geweld en het blijvende superioriteitsgevoel tegenover

In de ogen van hoogopgeleide Indiërs is Europa allang niet meer het land van melk en honing, en evenmin het wereldcentrum van de kennis

andere culturen? Wil Europa zijn eigen problemen van vergrijzing en niet ingevulde arbeidsplaatsen aanpakken en nieuwe niet-Europese arbeidskrachten aantrekken, dan is een mentaliteitswijziging noodzakelijk. Alle inspanningen om tot een effectief integratiebeleid te komen zullen namelijk in het niet verdwijnen zolang we het zelfbeeld dat we eeuwen gepromoot hebben niet herzien. Op dit moment zijn interessante arbeidskrachten zoals de Indiërs namelijk niet geïnteresseerd.

LEZERSBRIEVEN

Rookvrije horeca

Volgens Ho.Re.Ca Vlaanderen zou een rookvrije horeca erg negatief uitvallen voor de inkomsten van de sector (DM 22/5).

We vinden dat een overtrokken reactie op een wetsvoorstel dat we begin dit jaar in Senaat en Kamer hebben ingediend samen met collega's Ide, Muylle en Van den Berg. De huidige rookwet is een samenraapstel van eerdere wetten en koninklijke besluiten. Steeds weer rijst het probleem van de talrijke grijze zones waarbij er hier wel en daar niet mag worden gerookt. De jeugdhuizen, waar niet mag worden gerookt, worden verplicht een concurrentiestrijd te leveren met de omliggende jeugdcafés, die niet aan een rookverbod zijn onderworpen. In andere horecagelegenheden doen zich gelijkwaardige situaties voor. Vorig jaar ondernaamen we een tocht langs meer dan 150 horecazaken en spraken met tientallen mensen uit de sector en hun overkoepelende organisaties, maar ook met werknem-

ers en gezondheidsorganisaties en de lobbyisten van de tabakindustrie. Na allop kwam ons wetsvoorstel voor de invoering van een algemeen rookverbod in gesloten openbare ruimten tot stand. Het uitgangspunt kan geen aanleiding meer geven tot onduidelijkheden of oneerlijke concurrentie. Iedereen die een horecazaak of -zaal betreft, weet dat hij niet meer zal worden geconfronteerd met dodelijke tabaksrook. Toch willen we de roker niet diaboliseren. Daarom krijgt elke horecazaak of -zaal de mogelijkheid om binnen een rookkamer te voorzien of buiten een rooktent. We waren deze week erg verbaasd toen we hoorden dat Open Vld en sp.a zich eindelijk achter dit voorstel zullen scharen. Er zal misschien wat geknarsend worden bij de invoering van het rookverbod, maar we stellen in het buitenland vast dat de appreciatie snel groeit.

Dirk Claes, CD&V-senator en cafébaas, Sarah Smeeyers, NVA-volksvertegenwoordiger

LEZERSBRIEVEN

IJzeren Annie

Met vrouwen aan het bewind zou alles zorgzamer, liever, communicatiever worden. Dan vraag ik me toch af waar die vrouwelijkheid verborgen zit in het krullenkopje van migratieminister 'Ijzeren Annie' Turtelboom. Haar bonussysteem voor asielzoekers is een blamage voor de menselijkheid. Even punten scoren in discussabele categorieën, en als je als 'illegaal' voorheen niet bestond voor de maatschappij, kun je plots volwaardig Belg worden.

Een absurd voorbeeld om een absurd systeem aan te kaarten. Stel dat koningin Fabiola een asielzoekster was. Voor de eerste categorie, werk, scoort ze nul punten: ze heeft nooit gewerkt en zal het ook nooit doen. Ze weet niet wat het is om restafval in een vuilniswagen te pleuren, zich aan de lopende band in het zwet te werken of om acht uur lang met hoofdpijn, zere rug en rode ogen op een scherm te turen. Volgende categorie, dan? Helaas, na vijf miskramen (ook 'illegalen' kunnen die krijgen!) heeft Fabiola geen schoolgaande kids. Taal? Onze doña Fabiola heeft na een halve eeuw in België alleen de taal van Baudelaire verworven. Met enige goede wil krijgt ze twintig punten.

Tsjing, tsjing!

Over maar sociaal-cultureel engagement. Sprookjes schrijven voor kinderen, lintjes doorknopen, af en toe een kleuterschool bezoeken en de Koningin Elisabethwedstrijd bijwonen? De slinger zwaait voortvankelijk tussen 'zwakke inzet' en 'geen bewijsbare inzet'. Maar kom, we zijn de inquisitie niet en schenken haar tien punten. Tsjing, tsjing.

Als de overige categorieën al subjectief waren, dan de laatste zeker: de mening van de burgemeester. Het valt te hopen dat Fabiola geen burgemeester van de N-VA treft, of hij trekt haar tien punten af wegens 'negatief advies'.

Hoe luidt het rapport van tante Fabi? Zwaar gebuisd: twintig punten! Pas diezelfde tellings toe op alle mensen die Belg zijn van geboorte en velen zullen evenmin aan 70 punten raken.

Los van de interne absurditeiten – het

is een asielzoeker verboden om vrijwilligerswerk, laat staan een betaalde job te vervullen, hoe kan iemand dan punten verdienen voor sociaal-cultureel engagement of werk? – is deze amechtinge poging om asielzoekers te regulariseren, een infantiele draak. Een puntensysteem om een mens te quoteren op zijn integratie in de maatschappij? Ik krijg er de kriebels van. Hoe ver zijn we heen als we mensen opdelen in ondermensen en übermensen? In 'geslaagd met onderscheiding' en 'terug naar afzender'?

Onthutsend ook dat een 'liberale' partij als Open Vld, die waarden als individuele ontplooiing en vrijheid hoog in het vaandel zou moeten voeren, een puntensysteem verdedigt waarbij mensen letterlijk afgerekend worden op hun mens-zijn, hun integratie, hun eigen individuele keuzes om al dan niet kinderen te nemen, een taal te leren, zich in te zetten voor een vereniging.

Tot slot zijn asielzoekers en 'illegalen' veelal volhouders, doorzetters, overlevers. Het zijn geen parasieten zoals sommigen hen al te makkelijk afschilderen, integendeel. Met hun kennis en ervaringen kunnen zij onze maatschappij verrijken en stimuleren. Het is niet omdat iemand asiel aanvraagt, dat die geen talenten heeft, dat die niets kan of niets weet. Waarom geen werk maken van een actieve ondersteuning in plaats van wat bonuspunten op tafel te gooien? Uitgaande van de kunde en kennis van de asielzoekers zelf, met goede voorbereidingen op het dagelijks leven in België, met bijscholing, therapie, stageplaatsen in bedrijven. Investeren in menselijkheid kost moeite, maar rendeert op lange termijn.

Eva Menschaert, via e-mail

Birma

Dat het schandalig lang heeft geduurd voor hulpverleners toegelaten worden, is iedereen duidelijk. Misschien heeft de militaire dictatuur eerst haar bronnen van inkomsten, de papaverplantages en edelsteelmijnen, safe gesteld.

David Alida, Antwerpen

Kennedy praatte, Chroesjtsjov triomfeerde

In zijn inaugurale rede drukte iPresident John F. Kennedy in twee mooie zinnenjtes – die ook Barack Obama vaak gebruikt – een kijk uit die zijn president-schap (en ook de Koude Oorlog) sterk kenmerkte: "Laten we nooit onderhandelen uit vrees. Maar laten we nooit vreezen te onderhandelen." Arthur Schlesinger Jr., Kennedy's speciale assistent, noemde de zinnenjtes "de toets die het verschil maakte" in de inaugurale rede.

Ze waren ook de toets die het verschil maakte in de campagne van Obama, en werden zelfs prominenter vorige week toen president Bush in een speech voor het Israëlische parlement tekeeringing tegen de bereidheid om met Amerika's tegenstanders te onderhandelen bij wijze van verzoening. Obama verdedigde zijn houding door opnieuw te verwijzen naar het legaat van Kennedy: "Als George Bush en John McCain een probleem hebben met rechtstreeks diplomatie geleid door de president van de Verenigde Staten, dan moeten ze uitleggen waarom ze een probleem met John F. Kennedy hebben, want dat was wat hij deed met Chroesjtsjov."

Maar Kennedy's ene presidentiële ontmoeting met Nikita Chroesjtsjov, de Sovjetpremier, bewijst juist dat er wel degelijk redenen zijn om bevreesd te zijn voor onderhandelingen met je tegenstanders. Ook al was Kennedy zich goed bewust van sommige risico's van zulke ontmoetingen – zijn voorschrift voor Harvard was getiteld 'Appeasement at Munich' – toch waagde hij zich aan een topontmoeting met Chroesjtsjov in Wenen in juni 1961, een zet die de geschiedenis in zou gaan als een van de zelfde-structiefste acties van de Koude Oorlog, en die bijdroeg aan de gevaarlijkste crisis van het nucleaire tijdperk.

Vooraanstaande staatsmannen zoals George Kennan gaven Kennedy de raad zich niet in overleg op hoog niveau te stormen, met het argument dat Chroesjtsjov bezig was met anti-Amerikaanse propaganda en dat de

kwesties waarover het ging evengoed op lager diplomatiek niveau besproken konden worden. Kennedy's eigen buitenlandminister, Dean Rusk, had het jaar ervoor min of meer hetzelfde beweerd in een artikel over buitenlandse zaken: "Is het wijs om zo zwaar te gokken? Zijn dit niet twee mannen die uit elkaar gehouden moeten worden tot anderen een onderhandelingsbasis gevonden hebben waarmee beiden kunnen instemmen?"

Maar Kennedy deed zijn zin, en twee dagen lang kreeg hij slaag van de Sovjetleider. Ondanks zijn welsprekendheid was Kennedy geen partij als sparringpartner. Hij bood alleen schijnverstand toen Chroesjtsjov hem de les las over

de hypocrisie van het Amerikaanse buitenlandse beleid, Amerika waarschuwde voor de steun aan "oude, ten dode opgeschreven, reactionaire regimes" en stelde dat de Verenigde Staten, die zo heldhaftig in opstand waren gekomen tegen de Britten, het nu opnammen tegen "andere volkeren die dat voorbeeld volgen". Chroesjtsjov greep de gelegenheid van een ontmoeting onder vier ogen aan om Kennedy te waarschuwen dat zijn land niet geïntimideerd kon worden en dat

Amper een paar minuten nadat hij afscheid van Chroesjtsjov had genomen, vertelde Kennedy: 'Hij heeft me in mootjes gehakt'

het "erg onwijs" van de Verenigde Staten was om de Sovjet-Unie met militaire bases te omsingelen.

Kennedy's medewerkers overtuigden de pers er toen van dat de president het achter gesloten deuren erg goed deed, maar Amerikaanse diplomaten die erbij waren, onder wie ook de ambassadeur in de Sovjet-Unie, zeiden later dat ze geschokt waren dat Kennedy zich zo had laten bele-

digen. Paul Nitze, assistent van de minister van Defensie, zei dat de ontmoeting "een echte ramp" was. Een medewerker van Chroesjtsjov zei na de eerste dag dat de Amerikaanse president "erg onervaren, zelfs onvolwassen" leek. De Sovjetleider verliet Wenen bijzonder opgetogen, en met een heel lage dunk van de leider van de vrije wereld.

Kennedy's inschatting van zijn eigen prestatie was niet minder streng. Amper een paar minuten nadat hij afscheid van Chroesjtsjov had genomen, vertelde Kennedy, een veteraan van de Tweede Wereldoorlog, aan James Reston van *The New York Times* dat de topontmoeting "de verschrikkelijkste ervaring van mijn leven" was geweest. En Kennedy vervolgde: "Hij heeft me in mootjes gehakt. Ik heb een enorm probleem als hij nu vindt dat ik onervaren ben en geen ballen aan mijn lijf heb. Zolang we die ideeën niet weggenomen hebben, zullen we nergens komen met die man."

Iets meer dan twee maanden later gaf Chroesjtsjov zijn toestemming om te beginnen met de bouw van wat later de Berlijnse Muur zou worden. Kennedy had zich daarbij neergelegd, en vertrouwde de medewerker toe dat "een muur een pak beter is dan een oorlog". In de lente daarop maakte Chroesjtsjov plannen om "een egel in de broek van Uncle Sam" te stoppen: kernraketten op Cuba. En ook al lagen er vele factoren ten grondslag aan de

rakettencrisis, toch is het geen overdrijving te stellen dat de indruk die Chroesjtsjov in Wenen opdeed – dat Kennedy geen slagkracht had – er een van was.

Als Barack Obama in Kennedy's voetspoor wil treden, dan houdt hij beter rekening met de les die Kennedy in dat eerste presidentsjaar leerde: soms zijn er goede redenen om onderhandelingen te vreezen.